

Uimastikasutuse ennetamine koolis

SOTSIAALSETE
TOIMETULEKUOSKUSTE
ÕPETUS

Õpetajaraamat I kooliastmele
(1. - 5. klassile lihtsustatud õppekava järgi)

Koost. Ede Põiklik, Helve Saat
Autorid: Evelyn Kiive, Kerike Kull, Ede
Põiklik, Helve Saat

TALLINN

2007

30. AKTIIVTÖÖ: ÜTLEN "EI"

4.–5. KLASS

Teema: "'Ei"-ütlemine uimastitega seotud situatsioonides"

Arendatav sotsiaalne toimetulekuoskus: suhtlemisoskus, otsuste langetamise ja probleemide lahendamise oskus, loova ja kriitilise mõtlemise oskus.

Eesmärk: õpilased teadvustavad, et on olukordi, kus tuleb kaaslastele "ei" ütelda ning harjutavad erinevaid viisakaid "ei"-ütlemise viise.

Taust: tihti on õpilastel raske mõnes situatsioonides öelda "ei". Eriti kui nende eakaaslased või täiskasvanud avaldavad neile survet ning ahvatlevad neid tegema asju, mis võib ohtu seada õpilase vaimse või füüsilise tervise. Seepärast on oluline, et õpilased oskaksid sellistes situatsioonides õigesti käituda ja julgeks öelda "ei". Lisaks sellele, et ei-ütlemise õppimine on iseenesest väga oluline, tuleks tähelepanu pöörata ka sellele, kuidas "ei" tõhusalt, kuid viisakalt ütelda.

Vajalikud materjalid: töölehed.

Tegevus

Lugege õpilastele ette järgnev jutuke:

Sünnipäev

Marit on sõbra sünnipäeval. Peol on ka palju teisi sõpru. Kõigil on väga lõbus, nad mängivad igasuguseid mänge. Parasjagu hakatakse mängima üht uut mängu. Alguses tuleb keerutada ja siis hüpata eemal kasvavate puudeni. Marit oli eile kukkunud ja ta jalg veel natuke valutab. Hüppamine mõjaks tüdruku haigele jalale kindlasti halvasti. Marit arvab, et kui ta seda mängu kaasa ei mängi, siis see rikub teiste peotuju. Tüdruk ei julge ütelda, et ta jalg valutab. Järjekord jõudis Maritini. Ta otsustab ikkagi proovida seda mängu.

Arutlege õpilastega järgmisi küsimusi:

- Kas Marit käitus õigesti?
- Miks see oli vale?
- Kuidas ta oleks pidanud käituma?
- Mis sa arvad, kas sõbrad oleksid pahandanud?

Jaotage õpilastele esimene tööleht ning paluge märkida need olukorrad, kus peaks "ei" ütleva. Arutage ka kõik olukorrad läbi, miks peab mõnes neist kindlasti ettepanekust keelduma.

Järgnevalt arutage klassiga:

- Kas sina oled kunagi nõustunud millegagi, mida sa tegelikult ei tahtnud teha? Tooge ka omalt poolt mõni väljamõeldud näide või juhtum isiklikust elust.
- Kas sellest sai probleem sinu jaoks? Kui jah, siis kuidas? (*võttis liiga palju aega, ei meeldinud teha seda, sai vanematelt pahandada...*)
- Kas on olukordi, kus sa tõesti peaksid "ei" ütleva? (*kui palutakse teha midagi, mis pole õige, kui see tegevus võib olla ohtlik...*)
- Mis on kõige hullem, mis saaks juhtuda, kui sa "ei" ütled? (*naerdakse, narritakse, vaadatakse imelikult*)
- Mis on halvem, kas sattuda piinlikusse või ohtlikusse olukorda?

Jaotage õpilastele järgmised töölehed ning paluge iga olukorra juures joonida nende meelest sobivam vastus. Arutage klassiga vastused läbi, miks on selles situatsioonis otstarbekas "ei" ütelda. Leidke igas olukorras viisakas "ei"-ütlemise viis. Õpilased võivad ka ise veel sobivama/viisakama tühja kasti kirjutada.

Arutage klassiga, kas viisakas "ei" annab sama tulemuse kui ebaviisakas (*enamasti küll, mõnikord võib teine selle peale oma ettepanekuga rohkem peale käia*). Mis võib juhtuda, kui sa ütled "ei" ebaviisakalt? (*teine võib saada vihaseks, võite riidu minna...*)

Jaotage õpilased paaridesse. Paluge igal paaril valida üks olukord töölehel, mida nad esitavad. Üks küsib ja teine vastab viisakalt "ei", vahetage osapooli nii, et iga õpilane saaks öelda kõva häälega "ei"-vastuse.